

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2020. gada 9. martā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Daiga Rezevska un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Kurzemes rajona tiesas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 36/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja pēc būtības lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmo daļu (šeit un turpmāk – redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam), ciktāl tā nosaka energoapgādes komersanta tiesības uz kompensāciju, (turpmāk – apstrīdētā likuma norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 64. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un spēkā neesošu no personas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža;

1.2. atzīt Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 “Dabaszāģes piegādes un lietošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 85) 98. punktu, 99.2. apakšpunktu un 100. punktu, ciktāl tie nosaka energoapgādes komersanta (sistēmas operatora) tiesības uz kompensāciju, (turpmāk kopā – apstrīdētās noteikumu normas) par neatbilstošu Satversmes 64. pantam, 105. panta

pirmajam un trešajam teikumam un apstrīdētajai likuma normai un spēkā neesošu no personas pamattiesību aizskārums rašanās brīža.

2. Apstrīdētā likuma norma paredz:

“Ja energoapgādes komersants konstatē, ka enerģijas lietotājs ir pārkāpis Ministru kabineta noteikumus par dabasgāzes piegādi un lietošanu vai līgumu par dabasgāzes piegādi un tā rezultātā enerģijas lietotājam ir samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, enerģijas lietotājs samaksā energoapgādes komersantam par izlietoto dabasgāzi, kā arī kompensāciju. Kārtību, kādā energoapgādes komersants nosaka faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu, kā arī kompensācijas apmēru un aprēķināšanas kārtību, nosaka Ministru kabinets.”

Noteikumu Nr. 85 98. punkts nosaka:

“Ja sistēmas operators konstatē un pierāda līdz tiesisku pierādījumu ticamības pakāpei šo noteikumu, dabasgāzes piegādes līguma vai sistēmas pakalpojuma līguma pārkāpumu, kas radies lietotāja darbības vai bezdarbības dēļ un kura dēļ lietotājam ir samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, lietotājs samaksā par patērēto dabasgāzi, kā arī kompensāciju saskaņā ar sistēmas operatora izrakstītu pretenziju par līgumsaistību izpildi. Lietotājam ir pienākums laikus un pilnā apmērā norēķināties ar sistēmas operatoru.”

Saskaņā ar Noteikumu Nr. 85 99.2. apakšpunktu sistēmas operators šo noteikumu 98. punktā minētā pārkāpuma dēļ patērētās dabasgāzes daudzumu mājāsaimniecībām aprēķina, ņemot vērā lietotāja dabasgāzes iekārtu maksimālo iespējamo dabasgāzes patēriņu stundā vai ņemot vērā sistēmas operatora apstiprinātajā norēķinu kārtībā noteiktās dabasgāzes diferencētās patēriņa normas.

Savukārt Noteikumu Nr. 85 100. punkts noteic, ka “sistēmas operators šo noteikumu 98. punktā minēto kompensāciju nosaka, reizinot šo noteikumu 99. punktā noteiktajā kārtībā aprēķināto patērētās dabasgāzes daudzumu ar dabasgāzes tirdzniecības tarifu divkāršā apmērā”.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā tiesas pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu, izskatot pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikuma iesniedzēja jau ir vērsusies Satversmes tiesā ar pieteikumu Nr. 159/2019. Pieteikuma iesniedzēja pieteikumā lūdza tiesu atzīt Noteikumu Nr. 85 98. punktu, 99.2. apakšpunktu, 100. un 101. punktu, ciktāl šīs normas nosaka energoapgādes komersanta tiesības uz kompensāciju un samaksu par patērēto dabasgāzi, par neatbilstošu Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6. panta trešās daļas 4. punktam. Satversmes tiesas 4. kolēģija 2019. gada 26. novembrī pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu pēc šā pieteikuma.

2019. gada 26. novembra kolēģijas lēmumā tika konstatēts, ka pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, vai Noteikumu Nr. 85 98. punktā, 99.2. apakšpunktā, 100. un 101. punktā ietvertais pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi. Tāpat pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka katra

no minētajām normām neatbilst arī Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6. panta trešās daļas 4. punktam.

Izskatāmajā pieteikumā nav ietverts prasījums izvērtēt Noteikumu Nr. 85 98. punkta, 99.2. apakšpunkta, 100. un 101. punkta atbilstību Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6. panta trešās daļas 4. punktam. Turklāt pieteikumā nav arī ietverts prasījums izvērtēt Noteikumu Nr. 85 101. punkta satversmību. Vienlaikus Pieteikuma iesniedzēja izskatāmajā pieteikumā ir ietvērusi jaunus prasījumus par apstrīdēto noteikumu normu neatbilstību Satversmes 64. pantam un apstrīdētajai likuma normai, kā arī par apstrīdētās likuma normas neatbilstību Satversmes 64. pantam. Tāpat pieteikumā ir sniegti jauni apsvērumi tam, kāpēc apstrīdētā likuma norma un apstrīdētās noteikumu normas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normām.

Tādējādi pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, un Satversmes tiesas kolēģijai no jauna ir jāpārbauda tā atbilstība Satversmes tiesas likuma prasībām.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei, bet saskaņā ar minētā panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Līdz ar to pieteikumos ietvertie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai.

6. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir citstarp tiesai, izskatot civillietu. Saskaņā ar šā likuma 19.¹ panta pirmās daļas 1. punktu pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot civillietu pirmajā instancē, uzskata, ka norma, kas būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā ir civillietā, kurā celta prasība par parāda piedziņu, pamatojoties uz apstrīdēto likuma normu un apstrīdētajām noteikumu normām. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā likuma norma neatbilst

Satversmes 64. pantam un 105. pantam, bet apstrīdētās noteikumu normas – Satversmes 64. pantam, 105. pantam un apstrīdētajai likuma normai.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Pieteikuma iesniedzēja apstrīd divu normatīvo aktu atbilstību Satversmei.

Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos. Saskaņā ar šā panta otrās daļas 1. punktu vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama gadījumā, ja tiek apstrīdēts normatīvais akts vai tā daļa un uz to pamata izdotās zemāka juridiska spēka tiesību normas.

Pieteikumā ir apstrīdēta apstrīdētā likuma norma un uz tās pamata izdotās apstrīdētās noteikumu normas. Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas prasībām.

8. Tiesas pieteikumam jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

Pieteikums ir formulēts motivēta lēmuma veidā, tajā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts, kā arī juridiskais pamatojums par apstrīdētās likuma normas iespējamo neatbilstību Satversmes 64. un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un par Noteikumu Nr. 85 98. punkta, 99.2. apakšpunkta un 100. punkta iespējamo neatbilstību Satversmes 64. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un apstrīdētajai likuma normai. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai.

Līdz ar to pieteikumā ietvertie prasījumi atzīt apstrīdēto likuma normu par neatbilstošu Satversmes 64. un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un Noteikumu Nr. 85 98. punktu, 99.2. apakšpunktu un 100. punktu par neatbilstošu Satversmes 64. pantam, 105. pantam un apstrīdētajai likuma normai atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmās daļas (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 “Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi” 98. punkta, 99.2. apakšpunkta un 100. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmajai daļai (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam)” pēc Kurzemes rajona tiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 36/2020).

2. Atzīt, ka nav nepieciešams uzaicināt institūcijas, kas izdevušas apstrīdētos aktus, – Saeimu un Ministru kabinetu – iesniegt atbildes rakstus ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu, jo 2020. gada 24. februārī ir ierosināta lieta Nr. 2020-12-0103 “Par Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmās daļas (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 “Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi” 98. punkta, 99.2. apakšpunkta un 100. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmajai daļai (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam)” un Saeima un Ministru kabinets jau ir uzaicināti iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstus ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova